

Wrocław, 01.10.2024r.

Dr hab. Mirosław Moroz, prof. UEW
Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstwa
Wydział Zarządzania
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Michała Stebnickiego
pt. „Wpływ funduszu leśnego na kształtowanie równowagi finansowej
nadleśnictwa”,
przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Jerzego Hausnera

Podstawa opracowania recenzji

Podstawą formalną do przygotowania recenzji jest Uchwała Rady Naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa podjęta w dniu 12 września 2024 roku dotycząca powołania mnie na jednego z recenzentów pracy doktorskiej mgr Michała Stebnickiego pt. „Wpływ funduszu leśnego na kształtowanie równowagi finansowej nadleśnictwa” (pismo nr RN-0000-444/2024).

Ocena przedmiotowej pracy doktorskiej dokonano w następującym układzie: warstwa merytoryczna (poznawcza), warstwa metodyczna, warstwa aplikacyjna i strona formalno - edycyjna. Ocena została wykonana na podstawie przepisów ustawy z dn. 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018r., poz. 1668 ze zm.).

Ocena warstwy merytorycznej pracy

Problematyka ocenianej rozprawy doktorskiej koncentruje się wokół problematyki wpływu Funduszu Leśnego na stan finansów nadleśnictw. Fundusz Leśny (dalej w tekście: FL) jest wyrównawczym mechanizmem finansowym funkcjonującym w ramach Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (dalej w tekście: PGL LP), pozwalającym na sfinansowanie zadań przewidzianych w Ustawie o lasach z dnia 28 września 1991 r. w zakresie działalności podstawowej i administracyjnej PGL LP. Jednostki organizacyjne PGL LP (nadleśnictwa) funkcjonują w różnych warunkach przyrodniczych, które przekładają się na osiągnięte wyniki finansowe. W konsekwencji, bez zasilenia z FL, w trudnych warunkach przyrodniczych/naturalnych lub w warunkach intensywnych inwestycji niemożliwym staje się pokrycie kosztów z przychodów nadleśnictwa (zasada samofinansowania działalności narzucona Ustawą o lasach). W takich sytuacjach przychodzi z pomocą FL, poprzez

dokonywanie przesunięć środków finansowych z jednostek z dodatnim saldem finansowym do tych mniej rentownych lub nierentownych.

Podstawy teoretyczne ocenianej pracy doktorskiej wiążą się zatem z kwestią optymalizacji źródeł finansowania zadań niekomercyjnych w warunkach generowania przychodów z działalności podstawowej i pozyskiwania finansowania ze źródeł publicznych (w warunkach PGL LP finansowanie publiczne dotyczy zadań związanych z realizacją funkcji społecznej i przyrodniczej lasów). W tym sensie podjęta tematyka nawiązuje do podejmowanych w literaturze naukowej, jak i zachodzącej w realnych procesach gospodarowania procesów optymalizacji współwystępowania źródeł finansowania publicznego i prywatnego, rządzących się odmienną logiką – z jednej strony rachunek ekonomiczny w czystej postaci, z drugiej zasady i reguły dyscypliny finansów publicznych. Za przykłady służą tutaj finansowanie zadań samorządu terytorialnego (tak zwane Janosikowe), szkolnictwa wyższego (subwencje i dotacje ministerialne versus środki pozyskane komercyjnie - studia niestacjonarne, zadania zlecone przez przedsiębiorstwa, itd.) czy wreszcie finansowanie służby zdrowia i różne modele współpłacenia za procedury medyczne. Przedmiotowa praca doktorska wpisuje się w powyższy nurt i dylemat związany z wypracowaniem odpowiednich rozwiązań/mechanizmów optymalizacyjnych. Nie wystarczy sformułowanie koncepcji optymalizacji, niezbędnym jest wypracowanie szczegółowego rozwiązania, które zrównoważy wady i zalety dla poszczególnych interesariuszy. W przypadku PGL LP jest to właśnie mechanizm Funduszu Leśnego. O ile jednak np. finansowanie systemu zabezpieczenia zdrowotnego jest tematem szeroko poruszonym w literaturze, prezentując różne modele optymalizacji struktury finansowania nieorganicznych potrzeb zdrowotnych i ograniczonych zasobów finansowych (modele Bismarcka, Beveridge'a, Siemaszki), o tyle mechanizm FL jest znany wąskiemu kręgowi specjalistów. Tym niemniej rozwiązania przyjęte w ramach FL, a przede wszystkim ich finansowe konsekwencje dla PGL LP, a pośrednio dla budżetu państwa, warte są poznania i naukowej dyskusji nad ich kształtem i ewentualnymi usprawnieniami.

Jak słusznie zauważa Doktorant mechanizm FL opisany jest w odpowiednich przepisach (art. 56 Ustawy o lasach, Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444 z późn. zm.) oraz Zarządzeniami Dyrekcji Generalnej PGL LP). Jednak powstaje problem badawczy i praktyczny: jak sprawdzają się istniejące regulacje FL w praktyce zachowania równowagi finansowej nadleśnictw - podstawowych jednostek organizacyjnych PGL LP. To właśnie nadleśnictwa są z jednej strony beneficjentami dopłat z FL, ale z drugiej muszą odprowadzić środki zasilające Fundusz Leśny. Analiza powyższego problemu zawarta jest na kartach ocenianej pracy doktorskiej. Autor przeanalizował dane finansowe wszystkich 430 nadleśnictw funkcjonujących w ramach PGL LP w latach 2011 – 2020.

Przedmiotem badań w ramach pracy doktorskiej jest wywołana już w tytule pracy doktorskiej „równowaga finansowa”. Autor nie definiuje wprost, co rozumie pod pojęciem równowagi finansowej nadleśnictwa, jednak z treści rozprawy jednoznacznie wynika, że chodzi o utrzymanie w procesie gospodarowania dodatkowej płynności nadleśnictwa i możliwość sfinansowania nakładów ze środków własnych nadleśnictwa (s. 10, 37). Faktycznie z takim podejściem można się spotkać w literaturze przedmiotu (patrz Dobija 2008, Wypych 2014). Autor dla celów poznawczych wybrał kilka zmiennych finansowych, tworzących łącznie autorski zestaw wskaźników mierzący zachowanie równowagi finansowej. Na liście w/w zmiennych znalazły się następujące zmienne finansowe: poziom pokrycia aktywów trwałych kapitałami stałymi, rentowność, dodatnie saldo środków własnych wygenerowanych w

nadleśnictwie. Wydaje się, że powyższa lista poprawnie oddaje stan równowagi finansowej nadleśnictwa, rozumianej jako zdolność do samofinansowania w bliskiej i dalszej perspektywie (finansowanie inwestycji) i zapewnienie względnej stabilizacji sytuacji finansowej nadleśnictwa.

Badania prowadzone przez doktoranta udowadniają na podstawie zgromadzonych danych, że FL ma generalnie pozytywny wpływ na zdolności inwestycyjne nadleśnictwa, ich rentowność (mierzoną wskaźnikami ROA, ROS, ROE) oraz płynność (obliczoną jako poziom środków własnych wygenerowanych z przychodów z działalności gospodarczej, działalności ubocznej dodatkowej i operacyjnej). Dotyczy to w szczególności nadleśnictw, które bez FL nie są w stanie pokryć samodzielnie kosztów przedsięwzięć. Jednak ich liczba wynosi maksymalnie 58 w jednym z lat analizy (s. 144), co stanowi niecałe 14 % całości populacji nadleśnictw. Zasadnym jest więc wyciągnięcie wniosku z badań, że FL stabilizuje sytuację finansową najsłabszych finansowo nadleśnictw, czy ich zgrupowania w ramach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (s. 150).

Przeprowadzone badania przynoszą interesujące poznawczo informacje w zakresie zależności dopłat z Funduszu Leśnego do kosztów zadań gospodarki leśnej w latach 2011 – 2020. Z analiz Doktoranta wynika, że wraz ze wzrostem wartości odpisu na FL, rośnie jednocześnie wielkość dopłaty z FL do kosztów nadleśnictw, nawet pomimo tego, że wartość przychodów rośnie w tym okresie (s. 150). Jednak w pracy brak jest analizy co może być przyczyną takiego stanu rzeczy – czy chodzi może o rosnącą wartość zadań związanych z utrzymaniem lasu, czy też zmienia się w czasie polityka kształtowania FL w innych aspektach, np. chęć wykorzystania dodatniego salda Funduszu Leśnego zgromadzonego wcześniej (s. 89 i 153).

Struktura pracy, a więc i treść merytoryczna rozprawy, jest podzielona na 9 rozdziałów. Podział ten ma generalnie klasyczny porządek, wychodząc od przedstawienia przedmiotu i obiektu badań, metodyki, poprzez wyniki badań aż do dyskusji i wniosków. Łącznie treść merytoryczna zawarta jest na 163 stronach, choć należy nadmienić, że dane źródłowe (dane finansowe w przekroju analizowanych zmiennych dla wszystkich 430 nadleśnictw w latach 2011 – 2020), ciągną się do strony 376. Powyższy układ należy ocenić pozytywnie, choć pewne wątpliwości może budzić nierównomierna objętość poszczególnych rozdziałów – relatywnie w niewielkim zakresie występują rozdziały pt. Cel i zakres pracy czy Metodyka badań (odpowiednio 3 i 8 stron). Nasuwa się też wniosek, iż rozdział 2 (Cel i zakres pracy) powinien zostać włączony do rozdziału metodycznego.

Obok mocnych stron pracy, przedstawionych powyżej, należy wskazać jej mankamenty. Pierwsza kwestia dotyczy niewystarczającego sposobu przedstawiania uzasadnień przyjętego w pracy stanowiska. Podejście naukowe cechuje relacja wynikania – od przesłanki do wniosku (przyjętego stanowiska). Niestety, w pracy kilkakrotnie pojawia się tego typu problem. Wskazano wyżej, że rozbicie równowagi finansowej na zmienne zostało dokonane w autorski sposób. Takie też jest święte prawo każdego autora. Jednak w pracy zabrakło uzasadnienia dlaczego właśnie poziom pokrycia aktywów trwałych kapitałami stałymi, rentowność, dodatnie saldo środków własnych wygenerowanych w nadleśnictwie jest utożsamiane przez Doktoranta z równowagą finansową. Podobnie rzecz się ma z wyborem współczynnika Pearsona do badania korelacji. Istnieją inne miary współzależności, nie tylko liniowe.

Po drugie, Doktorant pomija w opracowaniu zagadnienie wartości pieniądza w czasie i zjawiska inflacji. Autor analizuje długi szereg czasowy – przedstawia dane finansowe od 2011 do 2020 roku. W tym czasie według obliczeń recenzenta skumulowana inflacja CPI wyniosła łącznie 14,49%. Czy w związku z tym zasadne merytorycznie jest porównywanie wartości zmiennych finansowych z roku 2011 i 2020? Czy wartości zmiennych finansowych analizowane w czasie nie powinny być podane w cenach/wartościach stałych?

Po trzecie, Autor nie uzasadnia wyboru czasookresu analizy. Owszem, 10 lat zbierania danych finansowych jest długim przedziałem czasowym. Tym niemniej nie wiadomo dlaczego analizie podlegały lata 2011 – 2020. Generalnie dąży się do przedstawiania i analizy maksymalnie aktualnych danych, oczywiście uwzględniając czas publikacji ostatnich dostępnych danych źródłowych oraz czas przygotowania pracy. W tym wypadku tak nie jest – luka między ostatnim rokiem analizy a publikacją rozprawy biorąc powyższe pod uwagę wynosi co najmniej 2 lata. Pytanie: czy wskazany odstęp czasu nie miał wpływu na wprowadzone wnioski.

Powyższe uwagi, ze swej natury w większości polemiczne, nie umniejszają wartości poznawczej ocenianej pracy, która przynosi interesujące wnioski na podstawie obszernej analizy.

Ocena warstwy metodycznej pracy

Ocena aspektów metodycznych rozprawy zostanie dokonana w poniższym układzie: luka badawcza → problem badawczy → cel/cele → metody badawcze → hipotezy/pytania badawcze.

Luka badawcza została przedstawiona w podrozdziale 4.2 „Funkcjonowanie funduszu leśnego”. Powyższa tematyka jest rzadko podejmowana w literaturze przedmiotu (s. 30 pracy). Doktorant doliczył się 6 publikacji naukowych traktujących o funkcjonowaniu FL, głównie o charakterze wycinkowym – tzn. badania dotyczyły pojedynczych nadleśnictw lub regionów (nadleśnictwa zgrupowane w Regionalnej Dyrekcji PGL LP we Wrocławiu) lub też badania nie miały charakteru wieloletniego, pozwalającego na uchwycenie konsekwencji mechanizmu FL, względnie badania podlegały dezaktualizacji (były prowadzone 14 lat temu). Natomiast Autor oparł badania na analizie wszystkich nadleśnictw wchodzących w skład PGL LP w liczbie 430 nadleśnictw. Na wartość poznawczą pracy pozytywnie wpływa również zestaw danych, pozyskanych przez Autora. Doktorant wyciąga wnioski na podstawie analizy 10 lat wielu zmiennych finansowych dla wszystkich 430 nadleśnictw działających w PGL LP. Niewątpliwie zebranie tak ogromnego zastawu danych, a później jego obróbka obliczeniowa/statystyczna jest rzetelną bazą obliczeń oraz wyciągniętych wniosków. Do tego dochodzi również olbrzymi nakład prac potrzebny do opracowania danych, nawet biorąc pod uwagę odpowiednie oprogramowanie (arkusz kalkulacyjny czy programy statystyczne). W tym miejscu nasuwa się jednak pytanie – czy rozwiązania zagraniczne, a więc i literatura obcojęzyczna nie może być uwzględniona podczas kwerendy? Jest oczywistym, że mechanizm FL jest unikalny i nie występuje w innych krajach. Jednak czy nie byłoby z korzyścią rozszerzyć spektrum analizy o rozwiązania stosowane w krajach o podobnym klimacie, legislacji i warunkach przyrodniczych (bliskie geograficznie kraju UE) choćby w celu inspiracji?

Metodologia nauki stanowi, że problem badawczy wywołany jest zidentyfikowaną luką badawczą i stanowi obszar niewiedzy, warty eksploracji poznawczej. Jednak Doktorant nie stawia wprost (*expressis verbis*) problemu badawczego, choć należy uczciwie przyznać, że kwestia podjętego problemu przejawia się na kartach pracy *implicite*, począwszy od tematu pracy, a skończywszy na wnioskach. Doktorant podejmuje w pracy problem badawczy i praktyczny odnoszący się do wpływu Funduszu Leśnego na kształtowanie się równowagi finansowej nadleśnictwa i tej problematyce podporządkowany jest każdy rozdział rozprawy. Tym niemniej w ocenie recenzenta brak sformułowanego problemu badawczego jest istotnym mankamentem ocenianej pracy.

Doktorant sformułował cel pracy oraz cel badań. Cytując: „Podstawowym celem pracy było określenie znaczenia przepływów środków funduszu leśnego w utrzymaniu płynności finansowej nadleśnictw oraz w finansowaniu podstawowych funkcji gospodarki leśnej: funkcji społecznej, funkcji gospodarczej i funkcji środowiskowej” (s. 10). Z kolei cel badań dotyczy: „określenia struktury kapitałów, wielkości dopłat kosztowych i kapitałowych w nadleśnictwach oraz rozpoznanie, czy i w jakim zakresie podział funduszu leśnego zapewnia płynność finansową umożliwiającą prowadzenie działalności nadleśnictw” (s. 10). Cel główny implikuje cel badań, pozostają ze sobą w zależności wynikania, można stwierdzić nawet, że cel badań jest uszczegółowieniem celu głównego. Fakt ten należy ocenić pozytywnie. Na dodatnią ocenę zasługuje również i to, że cel główny (tak jak cel badań) jest spójny z tematem rozprawy.

W tym miejscu warto też podkreślić, że w celu głównym Autor odwołuje się do funkcji gospodarki leśnej, realizowanych przez PGL LP. Do świadomości społecznej przebiła się funkcja gospodarcza (pozyskanie drewna), natomiast nie znane bliżej są funkcja społeczna i przyrodnicza. Niewątpliwie warto akcentować różnorodność obszarów gospodarowania w PGL LP, także w kontekście teoretycznego punktu wyjścia niniejszej rozprawy – kwestii optymalizacji współwystępowania źródeł finansowania publicznego i prywatnego. Ocena celu/celów zarówno w warstwie merytorycznej, jak i formalnej (sformułowania) jest pozytywna.

Metody badawcze zastosowane w pracy to krytyczna analiza piśmiennictwa (desk research) oraz metoda symulacji. Symulacja jest metodą badawczą polegającą na odtworzeniu właściwości i struktury zjawiska, możliwie najbardziej zbliżonej do rzeczywistej poprzez opracowanie odpowiedniego algorytmu/procedury. Symulacja umożliwia badanie zjawiska *in statu nascendi*, a więc także rzeczywistych procesów zachodzących w przedsiębiorstwach, w tym w obszarze redukcji kosztów (Greasley & Smith, 2017). Autor wykorzystał metodę symulacji do przetestowania równowagi finansowej nadleśnictw w sytuacji pozbawienia ich możliwości korzystania z FL (zarówno odpisów na FL, jak i dopłat z FL). Wydaje się, że zastosowanie tej metody jest uzasadnione podjętą problematyką (wpływ FL na równowagę finansową) w obliczu dostępu do bogatych danych finansowych.

Gwoli ścisłości warto też wspomnieć, że Doktorant nawiązuje też niekiedy do przeprowadzonych „rozmów eksperckich” (s. 125, 152, 162). Mogłoby to wskazywać na wykorzystanie w pracy doktorskiej metody wywiadu. Jednak brak w tej materii bliższych informacji – Autor nie przedstawił szczegółowych danych, na podstawie których można byłoby jednoznacznie potwierdzić w którymś fragmencie badań wykorzystanie metody wywiadu, ani nie wymienił tej metody jako wykorzystanej w pracy.

W kontekście metodyki badań należy również wspomnieć o rzetelnych założeniach, na podstawie których Doktorant przygotowuje agregaty finansowe, niezbędne w toku obliczeń i symulacji. Chodzi tutaj o takie zmienne jak dopłaty z Funduszu Leśnego do kosztów oraz nakładów inwestycyjnych, saldo rozliczeń nadleśnictw z Funduszem Leśnym, wskaźniki rentowności działalności operacyjnej.

Ostatnim analizowanym aspektem metodycznym są sformułowane hipotezy badawcze. Autor postawił 3 hipotezy badawcze (s. 11, 12). Hipotezy te *in gremio* nie posiadają waloru nowości, a wręcz przeciwnie, każda z nich jest trywialna. W istocie sformułowana w hipotezie odpowiedź na supozycję nie wymaga prowadzenia dodatkowych badań, a jest zdroworozsądkowo znana w momencie postawienia hipotezy. Warto dodać, że hipotezy nie zawierają parametrów ilościowych (np. rentowność zwiększa się o X %), co prowadzi do drugiego mankamentu – braku weryfikacji /falsyfikacji hipotez.

Autor w ogóle nie podejmuje weryfikacji/falsyfikacji postawionych hipotez badawczych. Pozostawia tą kwestię domysłem czytelników. A przecież nie o to chodzi. Celem sformułowania hipotez jest potwierdzenie (w całości lub częściowo) lub zaprzeczenie przypuszczeniom Autora co do kształtowania się danego zjawiska. Ten aspekt pracy należy ocenić negatywnie. Wydaje się, że mimo bazowania na danych ilościowych, lepszy efekt przyniosłoby postawienie i weryfikacja pytań badawczych.

Ocena aspektów metodycznych omawianej rozprawy nastęrcza trudność z powodu ich zróżnicowania. Brak poprawnych hipotez i brak ich weryfikacji, brak sformułowanego *explicit* problemu badawczego zderza się z poprawnie postawionymi celami, uzasadnionym wyborem metod badawczych oraz poprawną identyfikacją luki badawczej. Biorąc pod uwagę całokształt aspektów metodycznych, ich wagę dla wyników pracy recenzent stoi na stanowisku, że Doktorant wykazał się umiejętnością samodzielnego zaprojektowania i wykonania pracy badawczej na poziomie wystarczającym.

Ocena warstwy aplikacyjnej pracy

Oceniana rozprawa ma silne ukierunkowanie na praktykę gospodarczą. Ramy prawne FL zostały określone w Ustawie o lasach, natomiast zasady szczegółowe zostały wypracowane w toku funkcjonowania PGL LP. W pracy pojawiają się wnioski o charakterze aplikacyjnym, mające na celu usprawnić mechanizm FL. W tym kontekście wymienić można:

- zwrócenie uwagi na niedoskonałości planowania niedoborów wynikających z realizacji zadań gospodarki leśnej i postulat oparcia się w większym stopniu na rzeczywistych niedoborach (s. 36);
- ograniczenie uzależnienia nadleśnictw od dopłaty z Funduszu Leśnego pozwoli na większe wykorzystanie własnych środków finansowych nadleśnictw na realizację zadań gospodarczych, a przez to poprawienie efektywności działania i motywacji pracowników (s. 155);
- decentralizacja decyzji dotyczących wielkości dopłaty z FL jak i odpisu na FL. Obecnie jest to w gestii Dyrekcji Generalnej PGL LP, podczas gdy w opinii Doktoranta zasadne jest przenieść w/w decyzje na poziom Dyrekcji Regionalnych PGL LP (s. 161);

- warto byłoby dopuścić możliwość przekazywaniem kapitału na FL między Dyrekcjami Regionalnymi PGL LP, co zaowocowałoby finansowaniem zadań inwestycyjnych z kapitałów innego regionu PGL LP (s. 162).

Zawarte wyżej propozycje usprawnienia mechanizmu FL podzielić można na dwie grupy: normatywne (zasady rachunkowe) i organizacyjne (decentralizacja i delegowanie uprawnień w dół). Na podstawie danych zawartych w pracy wydaje się, że są to propozycje zasadne w kontekście poprawienia efektywności wykorzystania FL. Z drugiej jednak strony na kartach rozprawy brak szczegółowego rozwinięcia powyższych wniosków – jak, kiedy, kto dokładnie miałby wdrażać w/w usprawnienia. Tym niemniej należy za cenne uznać zaproponowane udoskonalenia – Doktorant nie porusza się wyłącznie w kategoriach teoretycznych/abstrakcyjnych, ale też myśli o praktyce funkcjonowania mechanizmu FL w przyszłości.

Ocena strony formalno – edycyjnej pracy

Praca liczy łącznie 376 stron, z czego tekst rozprawy zajmuje 163 strony. Pozostała objętość poświęcona jest przedstawieniu spisów (literatury, tabel, rycin) oraz załącznika w postaci obszernego zestawienia przedstawiającego surowe dane finansowe dla wszystkich nadleśnictw w PGL LP w okresie 2011 – 2020.

Praca została napisana bardzo starannie – bardzo rzadko zdarzają się literówki (np. s. 137, 149, 151). Praca napisana jest poprawną polszczyzną, z użyciem języka fachowego z zakresu ekonomiki leśnictwa, finansów i rachunkowości. Zdarzają się co prawda nieliczne lapsusy interpunkcyjne i stylistyczne. Przykładem w tym względzie jest wykorzystanie formy 1 osoby liczby pojedynczej („początki mojego zainteresowania”) w miejsce formy bezosobowej, przyjętej w pisarstwie naukowym (przetoczony fragment brzmiałoby „początki zainteresowania Doktoranta/Autora”). Tego typu nieścisłości miały miejsce na stronie 7, 152, 160.

Strona edycyjna pracy bez większych uchybień – formatowanie strony, czcionka, marginesy, wyróżnienie tytułów rozdziałów i podrozdziałów, tytuły tabel i rycin, spisy, itd. czytelne i przewidywalne. Numeracja tabel, rycin, rozdziałów konsekwentnie bezbłędna, a jest to istotne w kontekście ilości danych zawartych w pracy. Wystarczy wskazać, że Autor przygotował 55 tabel w tekście rozprawy oraz dodatkowo 11 tabel wielostronicowych w załączniku.

Pozostając w kręgu elementów wtrąconych do tekstu (rycin, tabel) warto nadmienić ich generalnie poprawną charakterystykę zawartą w tytule oraz podanie źródła. Jednak zdarzają błędy formalne przy opisie zmiennych w metryczce. Przykładem jest rycina 2 (s. 31), w metryczce której obok kategorii opisanych rzeczowo i zrozumiałych same przez się (np. pozostałe przychody) pojawia się niespójna i nie do końca zrozumiała kategoria „art. 57 ustawy o lasach”. Podobnie wygląda rzecz na stronie 33 (ryc. 3). W metryczce zapowiadane są 4 kategorie, podczas gdy na rysunku tych kategorii jest 7.

W spisie treści pojawiają się drobne uchybienia. Sformułowanie tytułu podrozdziału 5.3 „Wpływ funduszu leśnego na działalność jednostek LP” jest niemal tożsamy z brzmieniem

tytułu całej rozprawy „Wpływ funduszu leśnego na kształtowanie równowagi finansowej nadleśnictwa”. Dodatkowo w spisie treści brak pozycji Załącznik/Załączniki (s. 175 – 376).

Literatura wykorzystana w pracy liczy 98 pozycji, co należy uznać za wystarczającą bazę teoretyczną/faktograficzną. Zdecydowana większość to źródła krajowe – 90 pozycji. Autor wykorzystał również pozycje anglojęzyczne i niemieckojęzyczne. Źródła dobrane są generalnie w sposób spójny z podjętą tematyką. Warto odnotować, że istotny udział posiadają Zarządzenia Dyrekcji Generalnej LP (15 pozycji), co należy ocenić pozytywnie w kontekście precyzji podstaw obliczeniowych i możliwości wyciągnięcia wniosków aplikacyjnych.

Wskazane powyżej drobne usterki nie przeszkadzają w odbiorze pracy. Strona formalno-edycyjna zasługuje na pozytywną ocenę.

Konkluzja końcowa

Recenzowana rozprawa pod tytułem „Wpływ funduszu leśnego na kształtowanie równowagi finansowej nadleśnictwa” jest samodzielną pracą rozwiązującą problem badawczy wykorzystania mechanizmu FL w zapewnieniu równowagi finansowej podstawowych jednostek organizacyjnych PGL LP. Mimo niedoskonałości metodycznych, walory poznawcze i aplikacyjne skłaniają do pozytywnej oceny całej rozprawy.

Wobec powyższego stwierdzam, że praca doktorska mgr Michała Stebnickiego spełnia warunki ustawowe i wnoszę o dopuszczenie mgr Michała Stebnickiego do publicznej obrony przed Radą Naukową Instytutu Badawczego Leśnictwa.